

В. Симоненко, В. Сосюра

Любіть Україну!

ПАТРІОТИЧНІ ПОЕЗІЇ

В. Симоненко, В. Сосюра

Любіть
Україну!

ПАТРІОТИЧНІ ПОЕЗІЇ

Харків
«ФОЛІО»
2015

ББК 84(4УКР)
С37

Художник-оформлювач
О. Д. Кононученко

Симоненко В. А., Сосюра В. М.

С37 Любіть Україну: патріот. поезії / В. Симоненко, В. Сосюра; худож.-оформлювач О. Д. Кононученко. — Харків: Фоліо, 2015. — 30 с.
ISBN 978-966-03-7228-3.

До збірки увійшли найкращі поезії двох видатних українських митців — Василя Симоненка (1935—1963) та Володимира Сосюри (1898—1965), основним мотивом творчості яких є любов до України та її народу. Яскрава та щира поезія українських ліриків чарує задушевністю, теплотою та правдивістю почуттів.

ББК 84(4УКР)

ISBN 978-966-03-7228-3

© О. Д. Кононученко, художнє
оформлення, 2015

Василь Андрійович

СИМОНЕНКО

(1935—1963)

* * *

Я закоханий палко, без міри
У небачену вроду твою.
Все, що в серці натхненне і щире,
Я тобі віддаю.

Ти дала мені радісну вдачу,
Кров гарячу пустила до жил.
Я без тебе нічого не значу,
Ніби птиця без крил.

Кожну хвилю у кожную днину
Гріє душу твоє ім'я,
Ненаглядна, горда, єдина,
Україно моя.

* * *

Можливо, знову заgrimлять гармати,
І танк зімне пшеницю на лану,
І буде плакати і журитись мати,
Коли сини ітимуть на війну.

І хтось востаннє поцілує милу,
І хтось сльозу непрохану змахне,
А може, дехто втратить віру й силу,
Своє життя рятуючи одне.

Але не я... Я квиснути не стану,
Хоч як не буде боляче мені, —
За нашу землю, дорогу й кохану,
Я рад прийняти на себе всі вогні.

За тих дітей, що бігають до школи,
За матерів, змарнілих у труді,
За рідні наші верби довгополі,
За наші дні прекрасні й молоді.

І тут ні сліз, ні відчаю не треба,
І тут не треба страху і ниття —
Живе лиш той, хто не живе для себе,
Хто для других виборює життя.

Спасибі

Я вклонюся землі і скажу їй:

— Спасибі,

що мені ти прослалася, тепла, до ніг,
що не кінчилась ти на дідівській садибі,
але ринула вдаль тисячами доріг.
Легко ніжність мою голубину збагнути,
ти сама, як святиню, її бережеш:
я сьогодні до тебе уже не прикутий
ланцюгами холодних безжалісних меж!
Це вони мені руки в'язали і ноги,
це вони мою мрію тримали в ярмі.
Ніби ґрати, вони обступали дорогу —
коридор у вселюдській жорстокій тюрмі.
Я, пригнічений ними, не бачив неба,
я, задавлений ними, конав у імлі,
клаптик щедрості брав я у тебе —
у безмірно багатой мами-землі.
А вони ж і тобі перекраляли груди,
не давали прорватись твоїй доброті.
Це було, моя земле, цього вже не буде
у моєму й твоєму довічнім житті.
У кісниках барвистих із райдуг веселих,
з білим бантиком чистих, замріяних хмар —
ти стоїш, мов дівча, і підносиш нам келих,
щедро ллєш в наші душі зелений нектар.
Ти напружила м'язи — і тріснули межі,
і сповзли з твого тіла рови-ланцюги,
щоб ішов я щасливий в твоїм безбережжі,
зачерпнувши із надр твоїх сили й снаги,
щоб думки мої пахли у білому хлібі,
щоб любов моя квітла пилком на житах.
Я кажу тобі, земле:

— Синівне спасибі!

Будь безсмертна в своїх трудівничих літах!

Мій родовід

Вельможі пихаті і горді
Плетуть родоводів в'язь:
В одного — прапрадід став лордом,
В іншого — прадід князь.

Баньки уп'явши в минуле,
Гордо ця знать рече:
— Про нас хрестоносці чули...
— В нас Рюрика кров тече...

— Мій предок вогнем і залізом
Титул собі добув...
— А мій тисяч сорок зарізав,
За це і в пошані був...

Нічого собі родоводи!
Та киньте свій гвалт і крик:
Я із древнішого роду,
Бо я — полтавський мужик.

Ви скорчите кисло пику,
Коли повідомлю вас,
Що предок мій споконвіку
Хліб сів і свині пас.

Щоб жерли ви булки й сало,
Віками пер соху-плуг.
Хіба ж для історії мало
Оцих видатних заслуг?!

Я вами гордую, панове,
Бо я — знатніший од вас.
Звиняйте за грубе слово —
Я з вами свиней не пас!

Квіти

Слів на описи не трачу, словом не передаси
Їх земної, безсловесної, дивовижної краси.

Люди дивляться, п'яніють, в них кохаються віки,
Нареченим їх дарують, заплітають у вінки.

Ними кожен свою радість,
власне щастя назива,
Квіти часто нам говорять
втричі більше, ніж слова.
Скільки ми їм довіряли мрій, недоспаних ночей!
Але є ще кращі квіти, невидимі для очей.

Не цвітуть вони на клумбах і на тихих озерцях,
А цвітуть вони у грудях,
у людських цвітуть серцях.

В щирім серці, в чесних грудях —
вірю, знаю! — квіти є!
Щастя їх коріння поїть, радість барв їм додає.

В них красується, ясніє мрій дитинна чистота,
Золотими пелюстками в них кохання розцвіта.

Щоб вони не помарніли в душах чистих і ясних,
Завжди ніжністю й любов'ю поливайте, люди, їх.

* * *

Вже день здається сивим і безсилим,
І домліває в зарослях ріка...
Лути, лути, пропахлі сіном прілим,
Чи ви мене впізнали, земляка?

Я тут колись бродив між лепехою
І спочивать сідав на купині —
Тоді ви разом бавились зі мною,
Свою журбу повідали мені.

Чому ж тепер така сумна напруга,
Завмерла мова в тиші верховіть?
Та ви не бійтесь — я вернувся другом,
Я розумію все — шуміть, шуміть...

Грудочка землі

Ще в дитинстві я ходив у трави,
В гомінливі трепетні ліси,
Де дуби мовчали величаво
У краплинах ранньої роси.

Бігла стежка в далеч і губилась,
А мені у безтурботні дні
Назавжди, навіки полюбились
Ніжні і замріяні пісні.

В них дзвеніло щастя непочате,
Радість невимовна і жива,
Коли їх виводили дівчата,
Як ішли у поле на жнива.

Та пісні мене найперше вчили
Поважати труд людський і піт.
Шанувать Вітчизну мою милу,
Бо вона одна на цілий світ.

Бо вона одна за всіх нас дбає,
Нам дає і мрії, і слова,
Силою своєю напуває,
Ласкою своєю зігрива.

З нею я ділити завжди буду
Радощі, турботи і жалі,
Бо у мене стукотить у грудях
Грудочка любимої землі.

* * *

Скільки б не судилося страждати, —
Все одно благословлю завжди
День, коли мене родила мати
Для життя, для щастя, для біди.

День, коли мої маленькі губи
Вперше губи мамині знайшли,
День, що мене вперше приголубив
Ласкою проміння із імлі.

Як мені даровано багато,
Скільки в мене щастя, чорт візьми! —
На землі сміятись і страждати,
Жити і любити поміж людьми!

* * *

Я чую у ночі осінні,
Я марю крізь синій сніг:
Вростає туге коріння
У землю глевку із ніг.

Стають мої руки вітням,
Верхів'ям чоло стає,
Розкрилося ніжним сцвітням
Збентежене серце моє.

Вростаю у небо високе,
Де зорі — жовті джмелі,
І чую: пульсують соки
У тіло моє з землі.

Зі мною говорять могили
Устами колишніх людей,
І їх нерозтрачені сили
Пливуть до моїх грудей.

О земле жорстока й мила,
Ковтнула ти їхні дні —
Усе, що вони любили,
Віддай долюбить мені!

Усе, що вони не домріяли
У чорному гвалті боїв,
Хай клекотом і зав'ями
Ввірветься в думки мої!

Вслухайтеся, земле і небо,
У рокіт страждань моїх —
Живу не лише за себе,
Я мушу жити й за них.

Україні

Коли крізь розпач випнуться надії
І загудуть на вітрі степовім,
Я тоді твоїм ім'ям радію
І сумую іменем твоїм.

Коли грозує далеч неокрая
У передгроззі дикім і німім,
Я твоїм ім'ям благословляю,
Проклинаю іменем твоїм.

Коли мечами злоба небо крає
І крушить твою вроду вікову,
Я тоді з твоїм ім'ям вмираю
І в твоєму імені живу!

Пророцтво 17-го року

Гранітні обеліски, як медузи,
Повзли, повзли і вибилися з сил —
На цвинтарі розстріляних ілюзій
Уже немає місця для могил.
Мільярди вір зариті у чорнозем,
Мільярди щасть розвіяні у прах.
Душа горить. Палає лютий розум.
І ненависть регоче на вітрах.
Коли б усі одурені прозріли,
Коли б усі убогі ожили,
То небо, від прокльонів посіріле,
Напевне б, репнуло від сорому й хули.
Тремтїть, убивці! Думайте, лакузи!
Життя не наліза на ваш копил.
Ви чуєте? На цвинтарі ілюзій
Уже немає місця для могил!
Уже народ — одна суцільна рана,
Уже від крові хижіє земля,
І кожного катюгу і тирана
Уже чекає зсукана петля.
Розтерзані, зацьковані, убиті
Підводяться і йдуть чинити суд,
І їх прокльони, злі й несамовиті,
Впадуть на душі плісняві і ситі,
І загойдають дерева на вітті
Апостолів злочинства і облуд!

Монархи

Диктатори, королі, імператори,
Мліючи в димі хвальби,
Роззявляли пащі, мов кратери,
І гукали:
— Ми — символ доби.
— Хто з нами, той проти Бога.
— Хто не з нами, той проти всіх.
І сипались лаври убогі
До кущих кривавих ніг.
Нікчемна, продажна челядь,
Банда кривляк для втіх,
Щоб мати що повечерять,
Годувала холуйством їх.
Ідоли облинені, обціловані
Ішли величаві в своїй ході.
А поруч вставали некороновані
Корифеї і справжні вожді.
Вставали Коперники і Джорджоне,
Шевченко підводив могутнє чоло,
І біля вічного їхнього трону
Лакузи жодного не було.
Бо щире, високе небо
Не підмалюєш квачем,
Бо величі справжній не треба
Спиратись на плечі нікчем.

* * *

Де зараз ви, кати мого народу?
Де велич ваша, сила ваша де?
На ясні зорі і на тихі води
Вже чорна ваша злоба не впаде.

Народ росте, і множитья, і діє,
Без ваших нагаїв і палаша.
Під сонцем вічності древніє й молодіє
Його жорстока й лагідна душа.

Народ мій є! Народ мій завжди буде!
Ніхто не перекреслить мій народ!
Пощезнуть всі перевертні й прибуду,
І орди завойовників-заброд!

Ви, байстрюки катів осатанілих,
Не забувайте, виродки, ніде:
Народ мій є! В його гарячих жилах
Козацька кров пульсує і гуде!

* * *

О земле з переораним чолом,
З губами, пересохлими від сміху!
Тебе вінчали з кривдою і злом,
Байстрятам шматували на утіху.

Українонько! Розтерзана на шмаття,
У смороді й тумані гнойовім
Кричиш мені у мозок, мов прокляття
І зайдам, і запроданцям твоїм.

Любове світла! Чорна моя муко!
І радосте безрадісна моя!
Бери мене! У материнські руки
Бери моє маленьке гнівне Я!

Візьми всього! І мозок мій, і вроду,
І мрій дитинних плеса голубі.
Для мене найсвятіша нагорода —
Потрібним будь, красо моя, тобі.

Перехожий

Ліні Костенко

Як він ішов!
Струменіла дорога,
Далеч у жадібні очі текла.
Не просто ступали —
Співали ноги,
І тиша музику берегла.
Як він ішов!
Зачарований світом,
Натхненно і мудро творив ходу —
Так нові планети грядуть на орбіти
З шаленою радістю на виду!
З шаленим щастям і сміхом гарячим,
З гімном вулканним без музики й слів!
Як він ішов!
І ніхто не бачив,
І ніхто від краси не зомлів.
В землю полускану втюпився кожен,
Очі в пилюці бездумно волік...
Раптом —
Шепіт поміж перехожих:
— Що там?
— Спіткнувсь чоловік... —
Одні співчували йому убого,
Інші не втримались докорять:
— Треба дивитись ото під ноги,
Так можна голову потерять... —
Трохи в футболі пограли словами,
Обсмакували чужу біду.
А він знову йшов.
І дивився прямо.
І знову
Натхненно творив ходу!

* * *

Найогидніші очі порожні,
Найгрізніше мовчить гроза,
Найнікчемніші дурні вельможні,
Найпідліша брехлива сльоза.

Найпрекрасніша мати щаслива,
Найсолодші кохані вуста,
Найчистіша душа незрадлива,
Найскладніша людина проста.

Але правди в брехні не розмішуй,
Не ганьби все підряд без пуття,
Бо на світі той наймудріший,
Хто найдужче любить життя.

Чую

Чую, земле, твоє дихання,
Розумію твій тихий сум,
Як на тебе холодні світання
Ронять пригорщами росу.

Знаю — зливи, та буйні грози,
І роса в шумовинні віт —
То сирітські, вдовині сльози,
Та замучених предків піт.

Назбирала ти їх без ліку
На роздоллі полів, дібров,
Щоб живили тебе довіку
Людські сльози і людська любов.

Володимир Миколайович

СОСЮРА

(1898—1965)

* * *

Любіть Україну, як сонце, любіть,
як вітер, і трави, і води...
В годину щасливу і в радості мить,
любіть у годину негоди.

Любіть Україну у сні й наяву,
вишневу свою Україну,
красу її, вічно живу і нову,
і мову її солов'їну.

Між братніх народів, мов садом рясним,
сіяє вона над віками...
Любіть Україну всім серцем своїм
і всіми своїми ділами.

Для нас вона в світі єдина, одна
в просторів солодкому чарі...
Вона у зірках, і у вербах вона,
і в кожному серця ударі,

у квітці, в пташині, в електровогнях,
у пісні у кожній, у думі,
в дитячий усмішці, в дівочих очах
і в стягів багряному шумі...

Як та купина, що горить — не згора,
живе у стежках, у дібровах,
у зойках гудків, і у хвилях Дніпра,
і в хмарах отих пурпурових,

в грому канонад, що розвіяли в прах
чужинців в зелених мундирах,

в багнетах, що в тьмі пробивали нам шлях
до весен і світлих, і щирих.

Юначе! Хай буде для неї твій сміх,
і сльози, і все до загину...
Не можна любити народів других,
коли ти не любиш Україну!..

Дівчино! Як небо її голубе,
люби її кожну хвилину.
Коханий любить не захоче тебе,
коли ти не любиш Україну...

Любіть у труді, у коханні, у бою,
як пісню, що лине зорею...
Всім серцем любіть Україну свою —
і вічні ми будемо з нею!

Світання

На сході троянди світання
в хитанні гілок золотих.
Це пісня моя не остання,
я серцем іще не затих.

Вже небо знімає намисто
далеких зірок угорі.
В піснях про народжене місто
я буду подібний зорі.

Неначе уранці весною
я йду золотим юнаком,
і дід мій, коваль, за рікою
призивно дзвенить молотком.

Над вітами вітер ласкавий
хмарки пурпурові жене,
і роси, і птиці, і трави
з зорею вітають мене.

Я слухаю співи прозорі,
як море, що лине до ніг, —
і захвату сльози як зорі, —
як роси на віях моїх.

Я йду золотою землею,
і серце моє — як вино.
То юність моя, що я з нею
уже попрощався давно.

Неправда. Той вітер ще лине,
що квітнув весною кругом.

Я знову в садах Батьківщини
іду золотим юнаком.

І місто встає осіяне,
що в ньому співати я звик.
Мені тридцять вісім? Омана!
Мені вісімнадцятий рік.

Чекання

Тихо. В повітрі ні руху.
Слів де для пісні знайду?
Падають тепло і глухо
яблука в нашім саду.

В небі печаль журавлина,
в'януть і никнуть цвіти.
Вийду: а обрій шипшинний,
гляну: а небо — як ти.

Хмарка пливе кучерява,
тихо, як сон, розтає.
Сині під місяцем трави,
вітер — зітхання твоє.

В даль простягаю я руки,
слухаю, кличу і жду...
Падають тепло і глухо
яблука в нашім саду.

* * *

В серцях відвага соколина,
і гнів, і лють до хижих зграй.
Під грім гармат хай пісня лине
і хай звучить про рідний край.

В години ці грози і слави,
коли чи вмерти нам, чи жить,
під грім гармат, під гул кривавий
на варті пісня хай стоїть.

Мій край гримить в огні, у димі...
Чи ж можу бути байдужим я?
В шоломі й з карими очима, —
такою, пісне, будь моя!

Прослав народ, лети до неба,
де кулеметів огнепад,
щоб не сказав ніхто про тебе,
що спала ти під грім гармат.

Весна

Весна, весна. Сади мов п'яні,
хитає вітер дерева,
і на Софіївськiм майдані
Богдана бронза ожива.

І, обірвавши вічний спокій,
очей розкривши грізну мідь,
у небо синє і глибоке
неначе кiнь його летить.

І розкидає піни клоччя,
усе прискорюючи біг...
А навкруги весна клекоче
у фарбах теплих, запашних.

Веселі діти йдуть до школи —
їх голосів дзвенить прибій,
і, наче райдуга, навколо
радіє Київ рідний мій.

Мов у пісень квітучих зливах,
серця здригаються до дна...
Іде по вулицях шумливих
всепереможная весна.

* * *

Коли чорний вітер загину
шумів у кривавих полях,
в розлуці, моя Україно,
ти снилась мені у квітках.

Коли ж надійшла та година
й тебе ми вернули в бою,
упали ми всі на коліна,
цілуючи землю твою.
Іду я. Безмежнеє поле;
як райдуга, серце сія.
І сонце, і квіти навколо...
Це ти, Україно моя!

* * *

Не чекай натхнення, не чекай,
подивись — вирує рідний край.
І встають будинків силуети
крізь риштовань мерехтливий гай...
Тут твоє натхнення, мій поете!

Іншого не буде і нема.
Хай лютує, казиться зима, —
все долають людські теплі руки.
Хай звучать у слові сталі звуки,
стук сердець, як молодість сама.

Слухай, друже, як з руїни злої
у дзвінкому молотів прибої
розцвіла грімлива висота.
Це колишні воїни-герої
підіймають сонячні міста.

Нам нема ні впину, ані меж.
Лиш в труді натхнення ти знайдеш.
Подивися, у тремтливій сині
рідні села крила соколині
простягли над попелом пожеж.

Це ж над нами сонце, що не гасне.
Все здола труда безсмертна рать.
Світе ясний, світе мій прекрасний,
хочу я у пісні повсякчасно
лиш для тебе жити, не вмирать.

* * *

Тебе я любить не покину,
мій краю! В саду я твоїм.
Я піснею в небо долину,
щоб стати ще дужче земним.

Внизу все блаженно-зелене,
що душу мою окриля...
О земле! Ти — небо для мене.
І небо для мене — земля.

З М І С Т

Василь Симоненко

«Я закоханий палко, без міри...»	3
«Можливо, знову заgrimлять гармати...»	4
Спасибі	5
Мій родовід	6
Квіти	7
«Вже день здається сивим і безсилим...»	8
Грудочка землі	9
«Скільки б не судилося страждати...»	10
«Я чую у ночі осінні...»	11
Україні	12
Пророцтво 17-го року	13
Монархи	14
«Де зараз ви, кати мого народу?...»	15
«О земле з переораним чолом...»	16
Перехожий	17
«Найогидніші очі порожні...»	18
Чую	19

Володимир Сосюра

«Любіть Україну, як сонце, любіть...»	20
Світання	22
Чекання	24
«В серцях відвага соколина...»	25
Весна	26
«Коли чорний вітер загину...»	27
«Не чекай натхнення, не чекай...»	28
«Тебе я любить не покину...»	29

Літературно-художнє видання

СИМОНЕНКО Василь Андрійович
СОСЮРА Володимир Миколайович

ЛЮБІТЬ УКРАЇНУ

Патріотичні поезії

Головний редактор *О. В. Красовицький*
Відповідальна за випуск *А. С. Юхно*
Художній редактор *Л. П. Вировець*
Технічний редактор *Г. С. Таран*
Комп'ютерна верстка: *І. Л. Цибульник*
Коректор *Р. Є. Панченко*

Підписано до друку 20.04.15. Формат 60×90^{1/16}.
Умов. друк. арк. 2,00. Облік.-вид. арк. 0,90.
Тираж 2000 прим. Замовлення №

ТОВ «Видавництво Фоліо»
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготівників
і розповсюджувачів видавничої продукції
ДК № 3194 від 22.05.2008 р.

61057, Харків, вул. Римарська, 21А
Електронна адреса:
www.folio.com.ua
E-mail: realization@folio.com.ua
Інтернет-магазин
www.bookpost.com.ua

Надруковано з готових позитивів
у ТОВ «Видавництво Фоліо»
61057, Харків, вул. Римарська, 21 А
Свідоцтво про реєстрацію
ДК № 3194 від 22.05.2008 р.